

# Verdubbeling N34

## Onderzoek naar Flora & Fauna



Traject van Emmen-West tot de aansluiting met de N381 (Frieslandroute)



**Quickscan verdubbeling N34  
Tracé Emmen West – Frieslandroute**

**Toets aan de Flora- en faunawet**

**11 maart 2016**



## Verantwoording

<b>Titel</b>	Quickscan verdubbeling N34 Tracé Emmen West – Frieslandroute
<b>Opdrachtgever</b>	Provincie Drenthe
<b>Projectleider</b>	Maikel Aragon van den Broeke MSc
<b>Auteur</b>	Elles van Drunen
<b>Tweede lezer</b>	Maikel Aragon van den Broeke MSc
<b>Projectnummer</b>	1235705
<b>Aantal pagina's</b>	27 (exclusief bijlagen)
<b>Datum</b>	11 maart 2016
<b>Handtekening</b>	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven

## Colofon

Tauw bv  
BU Meten, Inspectie & Advies  
Handelskade 37  
Postbus 133  
7400 AC Deventer  
Telefoon +31 57 06 99 91 1

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Kenmerk R002-1235705EDR-wga-V02-NL

---

## Inhoud

<b>Verantwoording en colofon</b> .....	<b>3</b>
<b>1 Inleiding</b> .....	<b>6</b>
1.2 Beschrijving plangebied en beoogde ontwikkeling .....	6
1.3 Mogelijke effecten .....	12
1.4 Wettelijk kader .....	13
1.5 Werkwijze toetsing .....	14
1.6 Uitgangspunten .....	14
<b>2 Effectbeschrijving Flora- en faunawet</b> .....	<b>15</b>
2.1 Flora .....	15
2.2 Grondgebonden zoogdieren .....	16
2.3 Vleermuizen .....	17
2.4 Algemene broedvogels .....	18
2.5 Vogels met jaarrond beschermde nesten .....	18
2.6 Amfibieën .....	19
2.7 Reptielen .....	19
2.8 Vissen .....	20
2.9 Dagvlinders en libellen .....	20
2.10 Overige ongewervelden .....	21
<b>3 Conclusies</b> .....	<b>21</b>
<b>4 Bronnen</b> .....	<b>25</b>

# 1 Inleiding

**Provincie Drenthe heeft het voornemen om de N34 te verbreden over het tracé Emmen West - Frieslandroute. In dit rapport is de ruimtelijke uitvoerbaarheid van het plan vanuit de Flora- en faunawet onderzocht.**

## 1.1 Doel

In opdracht van Provincie Drenthe heeft Tauw een quickscan Flora- en faunawet uitgevoerd voor de verbreding van de N34, tracé Emmen West - Frieslandroute. Deze rapportage geeft eventuele vervolgstappen weer om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen.

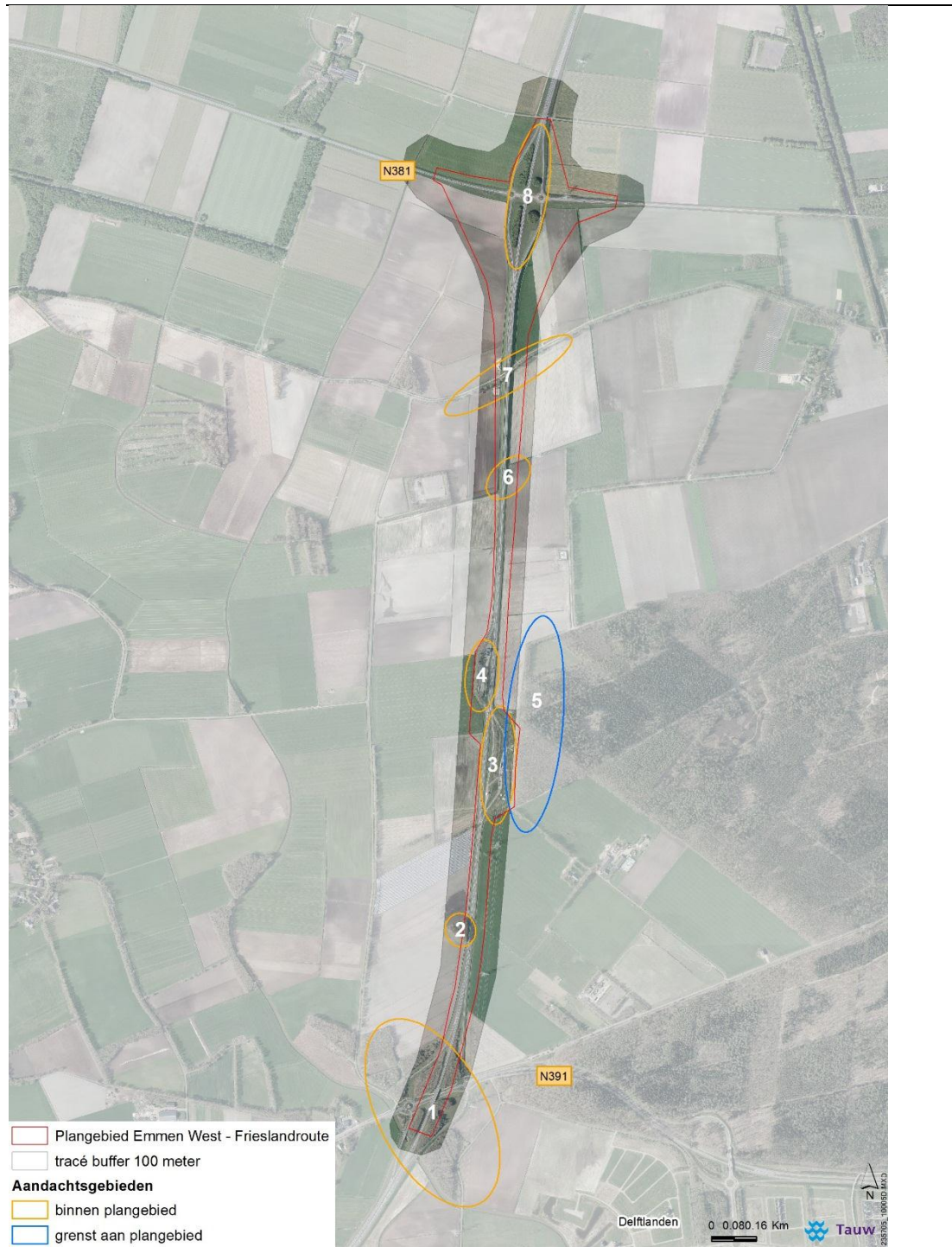
In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Zijn maatregelen en/of een ontheffing nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

## 1.2 Beschrijving plangebied en beoogde ontwikkeling

Het plangebied betreft de N34 tussen de kruising met de N391 (Emmen West) en de kruising met de N381 (Frieslandroute) tussen hm 59.5 en 63.1 (3,6 km). Deze weg bestaat momenteel uit twee rijbanen. Het aantal rijbanen binnen het plangebied zal worden verdubbeld. De bermsloten aan de kant waar de verdubbeling komt worden verplaatst. Aan de andere kant van de weg blijft de bestaande sloot in veel gevallen zoals hij nu is. Echter, in sommige gevallen kan het zijn dat de sloot tot 100 meter wordt verplaatst in verband met het talud. Dit kan vooral voorkomen op plaatsen waar de N34 omhoog loopt, bijvoorbeeld in de aanloop naar een viaduct. In figuur 1.1 zijn het plangebied en de bufferzone rond de bestaande weg weergegeven. In de effectbeschrijving is zowel het plangebied als de bufferzone meegenomen. Op plekken waar de effectbeoordeling binnen aandachtsgebieden verschilt tussen het plangebied en de bufferzone, is dit in de omschrijving benoemd.

Het plangebied bestaat voor het merendeel uit agrarisch gebied. Langs het gehele tracé zijn ontwateringssloten aanwezig. De sloten zijn intensief beheerd en hebben vrij steile oevers. Langs het tracé ligt een aantal bijzondere aandachtsgebieden vanuit de ecologie. De ligging van deze aandachtsgebieden is ook weergegeven in figuur 1.1. Na de figuur zijn de aandachtsgebieden van zuid naar noord beschreven.


**Figuur 1.1 Tracé Emmen West – Frieslandroute en ecologische aandachtsgebieden**



1. *Kruispunt N34 – N391*

Rondom de op- en afritten van het kruispunt N34 – N391 zijn diverse bosjes aanwezig. Het betreft geen hele oude bomen. De bosjes zijn wel vrij dicht begroeid en er is ruimschoots ondergroei aanwezig.



**Figuur 1.2 Kruispunt N34 – N391. Bron: Globespotter, 2015**

2. *Bosje hm 60.4*

Ter hoogte van hm 60.4 is een klein bosperceel aanwezig. Het betreft vrij jonge bomen met een redelijk ontwikkelde ondergroei.



**Figuur 1.3 Bosje hm 60.4. Bron: Globespotter, 2015**

### 3. Parkeerhaven oost

Bij hm 60.8 is aan de oostzijde van de N34 een parkeerhaven en tankstation aanwezig. Het tankstation zelf bestaat uit één pomp met een plat dak erboven wat door twee palen wordt ondersteund. Het dak is aan de zijkanten en onderkant recht en glad afgewerkt. Er zijn geen hopen of nesten aan de zijkanten of aan de onderkant van het tankstation waargenomen. Tussen de parkeerhaven en afrit vanuit het tankstation is een slootje aanwezig met aan weerszijden een rij jonge bomen er omheen. Er zijn geen holtes of vaste verblijfplaatsen van vogels aangetroffen in deze bomen. De oevers van de sloot zijn steil en intensief beheerd, waardoor er geen opgaande oevervegetatie aanwezig is.



**Figuur 1.4 Parkeerhaven oost. Bron: Globespotter, 2015**

### 4. Parkeerhaven west

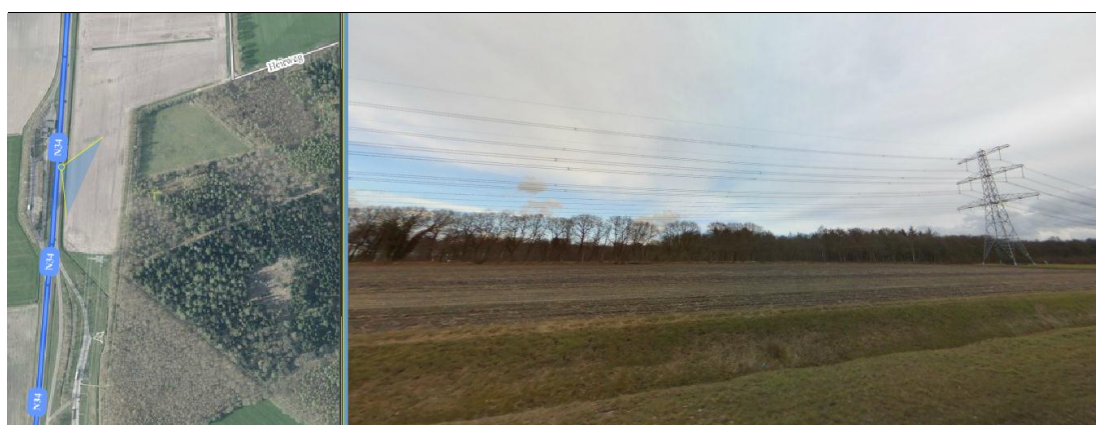
Ter hoogte van hm 61.4 ligt aan de westzijde van de N34 een parkeerhaven met een tankstation. Het tankstation heeft drie pompen en een winkeltje. De gevels en daken van het tankstation zijn glad afgewerkt. Er zijn geen holtes waargenomen die als verblijfplaats voor vleermuizen of (jaarrond beschermde) nesten van broedvogels kunnen dienen. Langs de op- en afrit van het tankstation en de parkeerplaats zijn bomenrijen aanwezig. Er staan drie wat grotere ruwe berken. De overige (gemengde loof)bomen zijn smaller van omvang. Er zijn geen holtes of jaarrond beschermde roofvogelnesten in deze bomen waargenomen.



**Figuur 1.5 Parkeerhaven west. Bron: Globespotter, 2015**

### 5. Noordbarger Bosch

Ter hoogte van de twee parkeerplaatsen aan de oostzijde van de N34, bevindt zich het Noordbarger Bosch. Dit bos grenst direct aan het plangebied en is daarom zekerheidshalve meegenomen in de effectbeoordeling. Het bos strekt zich uit tot aan de bebouwde kom van Emmen (Bargeres). Ongeveer 800 meter ten oosten van de N34 is ook een heideveldje aanwezig. Dit deel van het Noordbarger Bosch bevindt zich buiten het plangebied, maar is daar wel mee verbonden.



**Figuur 1.6 Noordbarger Bosch. Bron: Globespotter, 2015**

### 6. *Watergang hm 62*

Ter hoogte van hm 62 kruist de N34 een kleine watergang. De oevers ervan zijn intensief beheerd en het talud is vrij steil.



**Figuur 1.7 Watergang. Bron: Globespotter, 2015**

### 7. *Kruising N34 - Slenerweg*

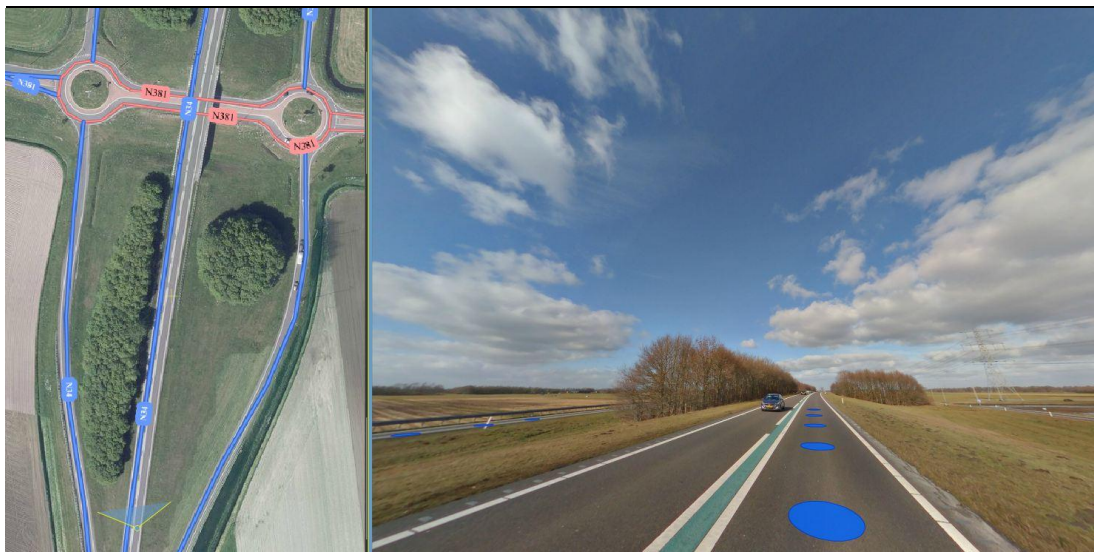
Nabij hm 62.4 overbrugt de N34 de Slenerweg. Langs de Slenerweg staat een bomenrij die diverse vegetatiestructuren in de omgeving met elkaar verbindt.



**Figuur 1.8 Kruising N34 – Slenerweg. Bron: Globespotter, 2015**

### 8. *Kruising N34 – N381*

In het noorden van het tracé, nabij hm 63, kruist de N34 de N381. Aan weerszijden van de N381 heeft de N34 zowel een af- als oprit. Tussen deze verbindingswegen zijn bosjes aanwezig.



**Figuur 1.9** Kruising N34 – N381. Bron: Globespotter, 2015

## 1.3 Mogelijke effecten

De verbreding van de N34 heeft op de volgende manieren mogelijk tijdelijke of permanente effecten op beschermde Flora- en faunawetsoorten:

Tijdelijk:

Verstoring van vogels, vleermuizen of grondgebonden zoogdieren door:

- Nachtelijke verlichting bij werkzaamheden
- Geluid of beweging door materieel of personen bij werkzaamheden

Permanente:

Aantasting van leefgebied van beschermde dieren en/of standplaatsen van planten door:

- Bomenkap
- Verwijdering struweel / vegetatie
- Grondverzet
- Vergraven / dempen van sloten.

## 1.4 Wettelijk kader

Natuurbescherming in Nederland kent drie sporen:

1. Soortbescherming door de Flora- en faunawet
2. Gebiedsbescherming door de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten)
3. Planologische bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) vanuit de Wet Ruimtelijke ordening

De eerste twee sporen zullen naar verwachting per 1 januari 2017 onderdeel zijn van de nieuwe Wet Natuurbescherming (zie ook hieronder).

Een uitgebreide beschrijving van de relevante natuurwetgeving is opgenomen op de website van Tauw ([www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving](http://www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving)).

### *Flora- en faunawet*

De ruimtelijke uitvoerbaarheid van een plan dient voorafgaand aan vaststelling daarvan, te worden aangetoond. Omdat het plan mogelijk van invloed is op beschermde soorten, maakt een toets aan de Flora- en faunawet hier deel van uit. Het voorliggende rapport omvat daarom een quickscan Flora- en faunawet.

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet (hierna Ffw). De wet maakt onderscheid in vier categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud wanneer wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten bestaande uit de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten
- De vierde categorie betreft de soortgroep vogels. Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Vogelsoorten met een jaarrond beschermde verblijfplaats zijn te verdelen in vijf categorieën: de nesten van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd, terwijl de nesten van categorie 5-soorten dat in principe alleen tijdens de broedperiode zijn. Bij de laatste categorie geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn

#### *Natuurbeschermingswet 1998*

Het dichtstbijzijnde gebied wat is beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998, is het Natura 2000-gebied Mantingerzand. De tussengelegen afstand is ruim 13 km. Vanwege de grote tussengelegen afstand zal er geen direct effect zijn van het plan op deze natuurgebieden. Er kan echter wel sprake zijn van externe werking ten gevolge van stikstofdepositie. Wanneer verkeerstoename optreedt ten gevolge van het project (ook op omliggende wegen), zal daardoor ook de emissie van stikstof toenemen wat vervolgens over grote afstand kan neerslaan in de genoemde natuurgebieden. Deze effectbeoordeling wordt in een ander onderzoek gedaan, en maakt dus geen deel uit van dit rapport.

#### *Natuurnetwerk Nederland*

Het dichtstbijzijnde deel van het Natuurnetwerk Nederland ligt op ruim 1,5 km afstand van het tracé. De provincie Drenthe hanteert geen externe werking (effecten over afstand) op het Natuurnetwerk Nederland. Daarom is in dit rapport niet getoetst aan het Natuurnetwerk Nederland.

#### *Wet Natuurbescherming*

Op korte termijn zal de huidige natuurwetgeving overgaan in de nieuwe Wet Natuurbescherming (Wnb). De Wnb, waarvan het wetsvoorstel recent door de Eerste Kamer is goedgekeurd, dient ter vervanging van de drie bestaande 'groene wetten', te weten de Flora- en faunawet (Ffw), de Natuurbeschermingswet 1998 (bevat onder andere de regels ter bescherming van Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten) en de Boswet (bescherming van aaneengesloten bos). Op dit moment staat de inwerkingtreding van deze nieuwe wet gepland voor 1 januari 2017. Op grond van deze verwachte datum, en het feit dat nog niet alle details van deze wet bekend zijn, is de Wnb in deze rapportage niet meegenomen.

### **1.5 Werkwijze toetsing**

De mogelijke aanwezigheid van beschermde gebieden en/of beschermde soorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Een veldbezoek op 1 februari 2016
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en –data (zie bronnen)
- De Tauw Natuurkaart ([www.Tauw.nl/natuurkaart](http://www.Tauw.nl/natuurkaart))
- Cyclomedia Globespotter (luchtfoto's 2015)

Op basis van verschillende bronnen is bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Vervolgens is tijdens het veldbezoek gecontroleerd of de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Dit heeft geresulteerd in een overzicht van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. De beoogde ontwikkeling wordt getoetst op negatieve effecten op deze soort(en).

### **1.6 Uitgangspunten**

- De twee tankstations langs de N34 zijn ook onderdeel van het onderzoek

## 2 Effectbeschrijving Flora- en faunawet

**In dit hoofdstuk is beschreven of en tot in hoeverre de ontwikkeling mogelijk van invloed is op beschermde plant- en diersoorten van de Flora- en faunawet. Per soort is beschreven of en zo ja, welke vervolgstappen nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen.**

### 2.1 Flora

In de ruime omgeving van het plangebied komen de volgende zwaarder beschermde soorten planten voor: brede orchis (incl. rietorchis & veenorchis), gele helmbloem, gevlekte orchis (inclusief bosorchis), jeneverbes, kleine zonnedauw, klokjesgentiaan, steenanjer, steenbreekvaren, tongvaren en waterdrieblad.

Het waterdrieblad groeit vooral in moerassen en in plassen. Dit type biotoop is niet in het plangebied aanwezig.

De steenanjer groeit op matig voedselarme zandgronden. Deze soort komt vooral voor in het stroomgebied van de Overijsselse Vecht en de Dinkel. Dit type biotoop is niet aanwezig binnen het plangebied.

De veenorchis, gevlekte orchis en kleine zonnedauw groeien in matig voedselrijke lage graslanden of moerassen. Dit type biotoop is niet aanwezig binnen het plangebied.

De gele helmbloem, steenbreekvaren en tongvaren groeien op stenige bodem zoals oude muurtjes. Dit type biotoop is niet aanwezig binnen het plangebied.

De brede orchis en rietorchis groeien op matig voedselrijke, vochtige bodem, bijvoorbeeld langs sloten in het agrarisch gebied. De bermzones direct langs het plangebied zijn intensief beheerd. Hier worden de soorten niet verwacht voor te komen. Wel kunnen de soorten voorkomen in de bufferzone rondom het plangebied, op iets verdere afstand van de weg. Wanneer grondverzet plaatsvindt op vochtige plaatsen is het nodig om vooraf te onderzoeken of dit effect heeft op de brede orchis of de rietorchis.

De jeneverbes groeit op zandgronden in bossen en op heide. Dit type biotoop is alleen in het Noordbarger Bosch aanwezig. Bij het verwijderen van vegetatie of grondverzet is het noodzakelijk om voorafgaand te onderzoeken of er beschermde planten aanwezig zijn.

In de volgende tabel 2.1 is benoemd waar binnen het plangebied de verwachte soorten mogelijk voorkomen.



**Tabel 2.1 Potentiële geschiktheid aandachtsgebieden voor beschermde flora**

Aandachtsgebied		Rietorchis	Brede orchis	Jeneverbes
5	Noordbarger Bosch			X
	Buiten aandachtsgebieden	X	X	X

## 2.2 Grondgebonden zoogdieren

In de ruime omgeving van het plangebied komen de volgende zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren voor: boommarter, das, eekhoorn, steenmarter, veldspitsmuis en waterspitsmuis.

De eekhoorn en de boommarter maken nesten in bomen. De boommarter nestelt hierbij vooral in bossen, de eekhoorn is wat minder kritisch en nestelt soms ook in tuinen. De bomenrijen en bosschages in de aandachtsgebieden langs het tracé zijn potentieel geschikt voor nesten van eekhoorns (en enkele voor boommarter). In de onderstaande tabel 2.2 is weergegeven in welke aandachtsgebieden deze soort mogelijk voorkomt. Buiten deze gebieden wordt de soort hooguit incidenteel verwacht voor te komen, hoewel een enkel foeragerend exemplaar nooit is uit te sluiten. Voorafgaand aan de kap van bomen in deze vegetatiestructuren en aandachtsgebieden is het nodig om nader te onderzoeken of er verblijfplaatsen van de eekhoorn of boommarter aanwezig zijn. Vanwege het lang gestrekte plangebied en de ligging in het agrarisch buitengebied is er wel ruimschoots alternatief foerageergebied aanwezig voor de boommarter en de eekhoorn, mocht dit door de verbreding wat afnemen.

De das leeft in bossen of bosschages, onder andere in het agrarisch buitengebied. In de onderstaande tabel is weergegeven in welke aandachtsgebieden deze soort mogelijk voorkomt. Buiten deze gebieden wordt de soort hooguit incidenteel verwacht voor te komen, hoewel een enkel foeragerend exemplaar nooit is uit te sluiten. Voorafgaand aan de eventuele kap van bomen of grondverzet in deze gebieden is het nodig om nader te onderzoeken of er leefgebied van de das aanwezig is.

De steenmarter heeft verblijfplaatsen in rustige gebouwen zoals agrarische schuren en zolders. Binnen het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Effecten op verblijfplaatsen van de steenmarter zijn daarom uitgesloten. Vanwege het lang gestrekte plangebied en de ligging in het agrarisch buitengebied is er ruimschoots alternatief foerageergebied aanwezig voor de steenmarter, mocht dit door de verbreding afnemen.

De veldspitsmuis leeft in kleinschalig agrarisch landschap. Hij leeft in lage, droge gebieden met een dichte ondergroei zoals in struikgewas en bosranden. In de onderstaande tabel is weergegeven in welke aandachtsgebieden deze soort mogelijk voorkomt.

Buiten deze gebieden wordt de soort hooguit incidenteel verwacht voor te komen, hoewel een enkel foeragerend exemplaar nooit is uit te sluiten.

De waterspitsmuis leeft in oeverzones van brede watergangen. Het is hierbij van belang dat het talud flauw is en dat er een brede zone opgaande oevervegetatie aanwezig is. De Slenerstroom binnen het plangebied is ongeschikt als leefgebied voor de waterspitsmuis vanwege het ontbreken van opgaande oevervegetatie. De watergang bij hm 62 heeft te steile oevers, is te smal en heeft tevens te weinig water- en opgaande oevervegetatie. Verder zijn er geen watergangen aanwezig binnen het studiegebied die voldoen aan de habitatvereisten van de waterspitsmuis. Effecten op de waterspitsmuis zijn daarom uitgesloten.

**Tabel 2.2 Potentiële geschiktheid aandachtsgebieden voor beschermde grondgebonden zoogdieren**

Aandachtsgebied		Boommarter	Das	Eekhoorn	Veldspitsmuis
1	Kruispunt N34 – N391			X	
2	Bosje hm 60.4			X	
5	Noordbarger Bosch	X	X	X	X
7	Kruising N34 – Slenerweg			X	
8	Kruising N34 – N381			X	

### 2.3 Vleermuizen

In de ruime omgeving van het plangebied komen de volgende zwaarder beschermde vleermuizen voor: baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis.

Vleermuizen kunnen het plangebied voor verschillende leefgebiedsfuncties gebruiken. Grofweg zijn er drie leefgebiedsfuncties voor vleermuizen te onderscheiden: (vaste) verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Verblijfplaatsen kunnen in het plangebied aanwezig zijn in gebouwen of in (oudere) bomen met holtes. Vliegroutes kunnen aanwezig zijn langs bomenrijen of boven watergangen. Foerageergebied kan aanwezig zijn in bosjes, langs bomenrijen, watergangen of bij struikgewas.

In de onderstaande tabel 2.3 is samengevat voor welke leefgebiedsfuncties de aandachtsgebieden binnen het plangebied potentieel geschikt zijn. Het overige deel van het plangebied is mogelijk plaatselijk geschikt als foerageergebied, maar dit is niet onderscheidend ten opzichte van de gebieden in de omgeving van het plangebied. Nader onderzoek naar vleermuizen buiten de aandachtsgebieden is dan ook niet nodig. Ook de waarde als foerageergebied van beide parkeerhavens (3 en 4) en de watergang bij hm 62 (6) is niet onderscheidend. Deze functies zijn dan ook niet opgenomen in de onderstaande tabel. Nader onderzoek op de genoemde locaties naar de functie als foerageergebied is dan ook niet nodig. Wanneer er bomen worden gekapt of

gebouwen worden geamoveerd in één van de andere hieronder gemarkeerde aandachtsgebieden, is het noodzakelijk om vooraf nader onderzoek naar de waarde voor vlermuizen te bepalen.

**Tabel 2.3 Leefgebiedfuncties aandachtsgebieden voor vlermuizen**

Aandachtsgebied	Geschikt voor:			
	Verblijfplaatsen		Vliegroutes	Foerageergebied
	In gebouwen	In bomen		
1 Kruispunt N34 – N391		X	X	X
2 Bosje hm 60.4		X		X
5 Noordbarger Bosch		X	X	X
6 Watergang hm 62			X	
7 Kruising N34 – Slenerweg			X	X
8 Kruising N34 – N381				X

## 2.4 Algemene broedvogels

Het plangebied biedt ruimschoots gelegenheid voor algemene broedvogels om zich te nestelen. Nesten kunnen aanwezig zijn in bijvoorbeeld bomen, struiken, watergangen, oevers, gebouwen etc. Alle broedvogelnesten zijn ten minste tijdens de vogelbroedperiode beschermd. De broedperiode duurt globaal van half maart tot half augustus. Hierbij is het leidend of er sprake is van een broedgeval. Het heeft de voorkeur om tijdens de broedperiode geen bomen te kappen, vegetatie te verwijderen, gebouwen te slopen of grond te verzetten. Wanneer dit toch noodzakelijk is, dient voorafgaand door een ter zake kundig ecooloog te worden vastgesteld dat er geen in gebruik zijnde vogelnesten geschaad worden.

## 2.5 Vogels met jaarrond beschermde nesten

In de ruime omgeving van het plangebied komen diverse vogelsoorten voor waarvan de nesten ook buiten de broedperiode om zijn beschermd. Dit betreft de volgende soorten: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil en wespandief. De boomvalk, havik, ransuil, roek, sperwer en wespandief broeden in boomgroepen of bossen. Deze soorten kunnen broeden in het Noordbarger Bosch (5). De wat minder schuwe soorten boomvalk, buizerd en roek kunnen ook broeden in de bosschages rondom het kruispunt N34 - N391 (1). De buizerd kan tevens broeden in het bosje bij hm 60.4 (2). De steenuil broedt in knotwilgen of oude hoogstamfruitbomen in het agrarisch buitengebied.

De gierzwaluw, huismus en de kerkuil broeden in gebouwen. De ooievaar broedt op hoge bouwwerken zoals palen, schoorstenen of silo's. De slechtvalk broedt op hoge rotsachtige structuren zoals grinddaken en vaak op grote hoogte. (Vogelbescherming, 2016) Geen van deze typen biotoop zijn aanwezig binnen het plangebied.

In de onderstaande tabel 2.4 is de potentiële geschiktheid van de aandachtsgebieden voor vogels met een jaarrond beschermd nest weergegeven, gebaseerd op het type aanwezige biotoop. De buizerd is een vrij talrijke broedvogel nabij autowegen. De nesten van buizerds zijn groot en goed zichtbaar, zeker in de winter. In de kleinere bosjes en boomgroepen zoals bij de twee parkeerhavens, de kruising met de N381 en de kruising met de Slenerweg zijn deze nesten niet waargenomen. Hier kan aanwezigheid van buizerdnesten dan ook worden uitgesloten. Buiten de aandachtsgebieden om zijn er geen jaarrond beschermde nesten van broedvogels binnen het plangebied verwacht.

**Tabel 2.4 Potentiële geschiktheid van aandachtsgebieden voor jaarrond beschermde nesten van broedvogels**

Aandachtsgebied		Boomvalk	Buizerd	Havik	Ransuil	Roek	Sperwer	Wespendief
1	Kruispunt N34 – N391	X	X			X		
2	Bosje hm 60.4		X					
5	Noordbarger Bosch	X	X	X	X	X	X	X

## 2.6 Amfibieën

In de ruime omgeving van het plangebied komen de volgende zwaarder beschermde amfibieën voor: heikikker, knoflookpad en poelkikker. De drie amfibiesoorten zijn afhankelijk van geschikte waterpartijen voor hun voortplanting. Dit zijn vooral geïsoleerde poelen met goed ontwikkelde watervegetatie. De soorten overwinteren en foerageren in laag struweel of hoge kruidige gewassen in de omgeving van dergelijke wateren (RAVON. 2016). Er zijn geen geschikte voortplantingspoelen in de omgeving van het plangebied aanwezig. Aanwezigheid van zwaarder beschermde amfibieën kan dan ook worden uitgesloten.

## 2.7 Reptielen

In de ruime omgeving van het plangebied komen de volgende zwaarder beschermde amfibieën voor: adder, hazelworm, levendbarende hagedis en zandhagedis. De adder leeft in heide- en hoogveengebieden en soms ook op open plekken in bossen. De hazelworm leeft in bossen, bosranden, houtwallen, heide en weg- en spoorbermen. De levendbarende hagedis leeft in vochtige heide of heide met vennen en in weg- en spoorbermen en ruigten. De zandhagedis leeft

vooral op heideterreinen op hogere zandgronden (RAVON, 2016). Binnen het plangebied is geen heide aanwezig.

De zandhagedis wordt hier dan ook niet verwacht. Wel kunnen de adder, hazelworm en levendbarende hagedis voorkomen in bossen, bosranden, weg- en spoorbermen of ruigten. Het merendeel van de vegetatiestructuren binnen het plangebied die hieraan voldoen liggen dusdanig geïsoleerd en zijn van dusdanig beperkte omvang, dat een duurzame, natuurlijke populatie hier niet verwacht wordt. Het Noordbarger Bosch is hiervoor mogelijk wel geschikt.

**Tabel 2.5 Potentiële geschiktheid aandachtsgebieden voor verwachte beschermde reptielen**

Aandachtsgebied		Adder	Hazelworm	Levendbarende hagedis
5	Noordbarger Bosch	X	X	X

## 2.8 Vissen

In de ruime omgeving van het plangebied komt de volgende zwaarder beschermde vissoort voor: kleine modderkruiper. Deze vissoort is vrij weinig kritisch wat betreft leefgebied. Hij komt vrij regelmatig voor in watergangen in het agrarisch buitengebied. Bij het dempen van sloten of watergangen ten behoeve van de wegverbreding is het daarom noodzakelijk om nader te onderzoeken of de kleine modderkruiper ter plekke voorkomt.

**Tabel 2.6 Potentiële geschiktheid aandachtsgebieden voor verwachte beschermde vissen**

Aandachtsgebied		Kleine modderkruiper
7	Watergang hm 62	X
	Buiten aandachtsgebieden	X

## 2.9 Dagvlinders en libellen

In de ruime omgeving van het plangebied komen de volgende zwaarder beschermde dagvlinders en libellen voor: heideblauwtje en noordse winterjuffer. Het heideblauwtje leeft in heidegebieden. De noordse winterjuffer leeft in laagveenmoerassen met lisdodde en riet (voortplantingshabitat)

en in heidevelden of (moeras)bossen met ondergroei van pijpenstrootje (overwinteringshabitat). Deze typen leefgebied zijn niet binnen het plangebied aanwezig. Heidevegetatie komt wel voor binnen het Noordbarger Bosch, maar dit ligt op ruime afstand (circa 700 meter van de wegas) van het plangebied. Effecten op zwaarder beschermde dagvlinders en libellen zijn daarom uitgesloten.

### **2.10 Overige ongewervelden**

Naast de genoemde soortgroepen zijn vanuit de Flora- en faunawet ook nog een aantal overige ongewervelde soorten beschermd, bijvoorbeeld de platte schijfhoren. Geen van deze soortgroepen komt echter voor in de ruime omgeving van het plangebied. Deze soorten worden binnen het plangebied dan ook niet verwacht voor te komen.

## **3 Conclusies**

**Provincie Drenthe heeft het voornemen om de N34 te verbreden over het tracé Emmen West – Frieslandroute, tussen hm 59.5 en 63.1. In het voorliggende rapport is de ruimtelijke uitvoerbaarheid van dit plan vanuit de Flora- en faunawet getoetst. Uit de effectbeoordeling blijkt dat in een aantal aandachtsgebieden binnen en direct grenzend aan het plangebied, mogelijk zwaarder beschermde soorten aanwezig zijn. In de volgende alinea's is toegelicht wat de gevolgen zijn van deze resultaten voor de ruimtelijke uitvoerbaarheid van het plan.**

#### *Ruimtelijke uitvoerbaarheid*

Het plan is ruimtelijk uitvoerbaar vanuit de Flora- en faunawet als uit nader onderzoek blijkt dat effecten zijn uit te sluiten, of wanneer er een ontheffing is verkregen. Voor het verkrijgen van een ontheffing is nader onderzoek en een mitigatieplan noodzakelijk. Wanneer het gaat om effecten op tabel 2-soorten, zoals de kleine modderkruiper, kan worden volstaan met het werken volgens een geldende gedragscode. Dergelijke stappen vinden pas plaats wanneer het plan in projectfase is. Tijdens de planfase moet worden toegelicht of, en op welke manier, er zicht is op het zo nodig verkrijgen van een ontheffing. Hoe dit wordt gedaan, is afhankelijk van de betreffende soort en het type werkzaamheden.

#### *Type werkzaamheden*

Werkzaamheden zoals grondverzet, kap van bomen, sloop van bouwwerken en het dempen van sloten kunnen leiden tot schade aan eventueel aanwezige zwaarder beschermde soorten. Wanneer er werkzaamheden binnen de aandachtsgebieden plaatsvinden, moet nader onderzocht worden of de werkzaamheden een effect hebben op de in tabel 3.1 en paragraaf 2.1 genoemde

soortgroepen. Buiten de aandachtsgebieden geldt dat wanneer watergangen (deels) gedempt worden, eerst nader onderzoek naar de aanwezigheid van de kleine modderkruiper (vis) nodig is.

In tabel 3.1 is te zien van welke soortgroepen mogelijk zwaarder beschermde soorten voorkomen binnen de aandachtsgebieden. Hoofdstuk 2 geeft weer om welke soorten en typen werkzaamheden het precies gaat.

Tabel 3.1 Mogelijk aanwezige soorten in het plangebied

Aandachtsgebied		Flora	Grondgebonden zoogdieren	Vleermuizen	Broedvogels, tijdens broedseizoen	Broedvogels, jaarrond beschermd	Reptielen	Vissen
1	Kruispunt N34 – N391		X	X	X	X		
2	Bosje hm 60.4		X	X	X	X		
3	Parkeerhaven oost				X			
4	Parkeerhaven west				X			
5	Noordbarger Bosch	X	X	X	X	X	X	
6	Watergang hm 62			X	X			
7	Kruising N34 – Slenerweg		X	X	X			X
8	Kruising N34 – N381		X	X	X			
	Buiten aandachtsgebieden	X			X			X

### *Zicht op ontheffing*

- Voorafgaand aan de uitvoer van werkzaamheden die mogelijk van invloed zijn op beschermde soorten, is het noodzakelijk om te onderzoeken of deze soorten hier ook daadwerkelijk aanwezig zijn. Alleen voor algemeen voorkomende broedvogels is dit op basis van deze quickscan al met zekerheid te stellen.
- Indien soorten worden geschaad dient een ontheffing van de Ffw of (per 1 januari 2017) Wnb voor deze soorten te worden aangevraagd. De Ffw en Wnb bieden de mogelijkheid voor ontheffingen, mits voldaan wordt aan voorwaarden. In onderstaande opsomming worden deze voorwaarden vermeld, en wordt beknopt beschreven hoe hiervan sprake is bij het voornemen:
  - Er moet sprake zijn van een wettelijk belang: het voornemen betreft een “ruimtelijke ingreep”, die onder de Ffw en Wnb vermeld staat als “wettelijk belang”. Voor onder andere vogels met jaarrond beschermde nestlocatie en vleermuizen moet sprake zijn van een geldig belang uit de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn om ontheffing te kunnen krijgen. Het belang “Volksgezondheid of openbare veiligheid (belang d)” zou hiervoor in aanmerking kunnen komen mits voldoende beargumenteerd wordt aangetoond dat het project de openbare (verkeers)veiligheid ten goede komt.
  - Alternatievenafweging: er dient aangetoond te worden dat er geen, voor de betreffende soorten, beter alternatief is voor uitvoering van de werkzaamheden.
  - Mitigerende maatregelen:
    - Bij een ontheffingsaanvraag hoort een voldoende uitgewerkt mitigatieplan. Het is raadzaam om dit af te stemmen met een ter zake kundig ecooloog.
    - Tabel 3.2 geeft weer aan wat voor mitigerende maatregelen gedacht kan worden (RVO, 2016)
    - Periodisering: door te werken buiten kwetsbare perioden van de relevante soorten (zoals de voortplantingsperiode), wordt verstoring tot een minimum beperkt
    - Aanbieden alternatief leefgebied: in de omgeving is voldoende alternatief leefgebied voor alle soorten aanwezig. Bovendien wordt ernaar gestreefd bij de verbreding van de weg de kwaliteit van leefgebied te verbeteren (zie één na laatste bullet).
- Op basis van bovenstaande randvoorwaarden is het redelijkerwijs aannemelijk dat een eventuele ontheffing van de Ffw of Wnb verkregen zal worden. Het voorkomen van Ffw- of Wnb-soorten in het plangebied vormt daarom geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het voornemen.

### *Aanbeveling*

- In notitie N001-1235705EDR-mwl-V01-NL<sup>1</sup> is beschreven op welke manier in de nieuwe inrichting rekening kan worden gehouden met de aanwezige natuurwaarden in het gebied.

---

<sup>1</sup> Tauw, 2016. Notitie “Versterking natuurwaarden bij verbreding N34”.



Tabel 3.2 Inschatting van geschikt leefgebied, effectbepaling en voorbeelden van mogelijke mitigerende maatregelen van enkele soorten (niet limitatief). (bron mitigerende maatregelen: RVO, 2016)

Soort	Inschatting geschikt leefgebied	Mogelijke effecten	Mogelijke mitigerende maatregelen
<b>Beschermd plantensoorten</b>	Op vochtige standplaatsen kunnen de rietorchis of de brede orchis groeien. De jeneverbes kan voorkomen in het Noordbarger Bosch	Maaien of grondverzet kan leiden tot schade aan standplaatsen	Sparen van groeiplaatsen of verplaatsen van planten naar geschikte standplaatsen, conform een goedgekeurde gedragscode.
<b>Boommarter, das, eekhoorn</b>	De boommarter, das en eekhoorn hebben verblijfplaatsen in bomen / bossen en foerageren (deels) in het agrarisch gebied.	Kap van bomen kan leiden tot verlies aan verblijfplaatsen. Grondverzet kan leiden tot verlies van foerageergebied. Effecten op foerageergebied zijn niet aan de orde, gezien er voldoende alternatief foerageergebied rondom het plangebied aanwezig is.	Bomen / bos met verblijfplaatsen behouden of, indien dit niet mogelijk is, alternatief leefgebied realiseren.
<b>Veldspitsmuis</b>	De veldspitsmuis komt mogelijk voor in het Noordbarger Bosch.	Het rooien van vegetatie en/of grondverzet kan leiden tot verlies van leefgebied.	Werken buiten kwetsbare perioden. Vegetatie gefaseerd verwijderen zodat individuen kunnen vluchten. Afhankelijk van het relatieve oppervlak van het aangedane leefgebied: realiseren van alternatief leefgebied.
<b>Broedvogels, algemeen</b>	Algemeen voorkomende vogels kunnen tot broeden komen in bomen, struiken of in of langs watergangen in het plangebied.	Verwijderen van vegetatie of het vergraven van watergangen kan leiden tot aantasting van verblijfplaatsen.	Werken buiten de vogelbroedperiode. Deze periode duurt globaal van half maart tot half augustus. Hierbij is het leidend of er sprake is van een broedgeval.
<b>Buizerd, havik, sperwer, boomvalk</b>	De buizerd, havik, sperwer en boomvalk kunnen nestelen in hoge bomen in het plangebied. De soorten foerageren in bos, agrarisch buitengebied en rondom wegen.	Kap van bomen kan leiden tot verlies van jaarrond beschermde verblijfplaatsen. Effecten op foerageergebied zijn uitgesloten aangezien de omgeving van het plangebied voldoende alternatief foerageergebied biedt.	Bomen / bos met verblijfplaatsen behouden of, indien dit niet mogelijk is, alternatief leefgebied realiseren.
<b>Ransuil</b>	De ransuil broedt in dichte naaldbomen of bosschages. De soort foerageert in het agrarisch gebied.	Kap van hoge bomen kan leiden tot verlies van jaarrond beschermde verblijfplaatsen. Effecten op foerageergebied zijn uitgesloten aangezien de omgeving van het plangebied voldoende alternatief foerageergebied biedt.	Bomen / bos met verblijfplaatsen behouden of, indien dit niet mogelijk is, alternatief leefgebied realiseren.
<b>Vleermuizen</b>	Soorten kunnen verblijfplaatsen hebben in bomen in het plangebied of gebruik maken van lijnvormige	Kap van bomen kan resulteren in aantasting van vliegroutes of verblijfplaatsen. Het	Mitigerende maatregelen bestaan uit het aanbrengen van tijdelijke of permanente alternatieve verblijfplaatsen

Soort	Inschatting geschikt leefgebied	Mogelijke effecten	Mogelijke mitigerende maatregelen
	landschapselementen als vliegroue. Ook zijn struwelen, bosschages en watergangen geschikt als foerageergebied.	rooien van vegetatie kan leiden tot verlies van foerageergebied.	(geschikte vleermuiskasten). Aantasting van vliegroutes kan voorkomen worden door het (her)plaatsen/of planten van bomen of struikgewas.
<b>Roek</b>	De roek kan broeden in bosjes of bomenrijen in het agrarisch gebied.	Kap van bomen kan leiden tot het verlies van broedkolonies.	Zo mogelijk bomen met broedkolonie ontzien, of aanbieden alternatieve nestlocaties.
<b>Wespendief</b>	Broedt in loofbos of gemengde bossen. Voedt zich aan bijen- en/of wespenvolken, veelal in bos.	Aantasting nestplaats of foerageergebied	Behoud van voldoende bosgebied en bijen- en/of wespenkolonies. Eventueel aanplanten van bomen in de nabijheid van geschikt foerageergebied.
<b>Adder, hazelworm en levendbarende hagedis</b>	De adder, de hazelworm en de levendbarende hagedis komen voor in gebieden met voldoende beschutting en open plekken, zoals het Noordbarger Bosch.	Kap van bos en/of grondverzet kan leiden tot verlies aan leefgebied	Werken buiten kwetsbare perioden. Afhankelijk van het relatieve oppervlak van het aangedane leefgebied: realiseren van alternatief leefgebied.
<b>Kleine modderkruiper</b>	De kleine modderkruiper komt veelvuldig voor in sloten.	Bij vergraving van watergangen kan schade optreden.	Mitigerende maatregelen bestaan uit het creëren van geschikt alternatief leefgebied (watergangen) en/of geschikt houden van de te vergraven watergang en tijdens uitvoering voorkomen van verwonding en doding van individuen (wegvangen).

## 4 Bronnen

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Rapport 2009-03. Stichting RAVON, Nijmegen.

Hustings F., C. Borggreve, C. van Turnhout & J. Thissen, 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministeries van LNV en VROM & de provincies, 2007. Spelregels EHS. Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies.

RAVON. 2016. Infotheek. Soortinformatie.

<http://www.ravon.nl/Infotheek/Soortinformatie/tabid/1350/Default.aspx>

benaderd op 16 februari 2016.

RVO. 2016. Soortenstandaards.

<http://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/flora-en-faunawet-ffw/ontheffing-vrijstelling/soortenstandaard/beschikbare>

Vogelbescherming. 2016. Vogelgids

[http://www.vogelbescherming.nl/vogels\\_kijken/vogelgids](http://www.vogelbescherming.nl/vogels_kijken/vogelgids)

benaderd op 16 februari 2016.

